

SARIMSAK RAPORU/2019

1. SARIMSAK ÜRETİMİMİZ

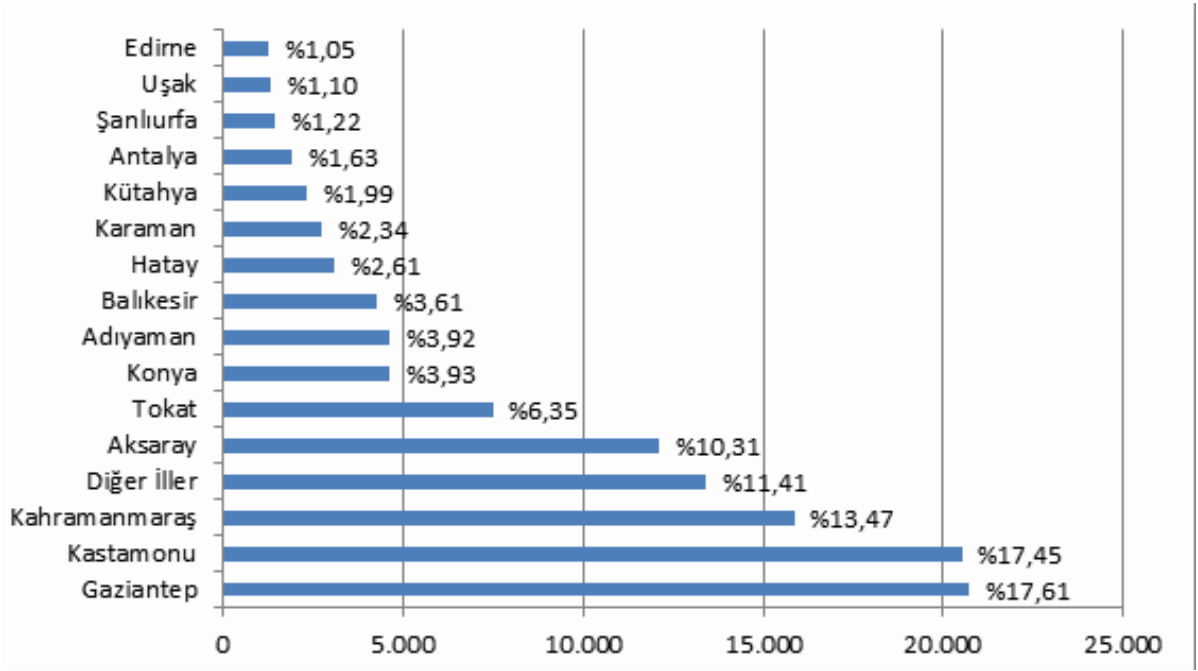
Sarımsak, soğangiller familyasından bir sebze olup, ülkemizin her tarafında yetiştirilebilmektedir. Birçok yiyeceğin içine katılarak aroma veren sarımsağın önemi, sağlık açısından faydaları nedeniyle her geçen gün artmaktadır. Yaş olarak tüketilebilmekle birlikte, kuru tüketimi, saklanabilmesi ve tüm yıl boyu kullanılabilmesi nedeniyle daha yaygındır.

Sarımsak dendiğinde akla ilk gelen il Kastamonu olmasına karşın, son yıllarda artan sarımsak üretimi ile Gaziantep ilimiz dikkat çekmektedir. TÜİK verilerine göre Gaziantep 2018 yılında sarımsak üretiminde Kastamonu'yu geçmiştir.

Çizelge-1 Kuru Sarımsak Üretimi (Ton)

İLLER	2014		2015		2016		2017		2018	
	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%
Gaziantep	10.683	11,74	11.007	11,60	14.048	12,87	20.626	16,93	20.726	17,61
Kastamonu	19.871	21,84	23.328	24,59	24.024	22,01	25.968	21,32	20.540	17,45
Kahramanmaraş	11.682	12,84	12.324	12,99	12.646	11,58	13.683	11,23	15.848	13,47
Aksaray	5.628	6,18	6.545	6,90	8.141	7,46	9.705	7,97	12.128	10,31
Tokat	3.640	4,00	4.985	5,25	6.108	5,60	7.460	6,12	7.477	6,35
Konya	2.233	2,45	2.576	2,72	3.187	2,92	6.936	5,69	4.627	3,93
Adıyaman	3.209	3,53	2.898	3,05	6.043	5,54	5.493	4,51	4.615	3,92
Balıkesir	5.291	5,81	5.600	5,90	6.608	6,05	4.231	3,47	4.250	3,61
Hatay	4.164	4,58	3.272	3,45	3.207	2,94	2.893	2,38	3.072	2,61
Karaman	5.773	6,34	3.418	3,60	3.023	2,77	2.785	2,29	2.756	2,34
Kütahya	959	1,05	992	1,05	3.184	2,92	2.671	2,19	2.338	1,99
Antalya	1.217	1,34	1.584	1,67	1.633	1,50	2.015	1,65	1.917	1,63
Şanlıurfa	1.107	1,22	1.238	1,30	1.163	1,07	1.391	1,14	1.437	1,22
Uşak	1.091	1,20	1.000	1,05	1.068	0,98	1.135	0,93	1.295	1,10
Edirne	940	1,03	690	0,73	939	0,86	1.239	1,02	1.239	1,05
Diğer İller	13.512	14,85	13.410	14,14	14.139	12,95	13.574	11,14	13.423	11,41
Toplam	91.000	100,00	94.867	100,00	109.161	100,00	121.805	100,00	117.688	100,00
Yaş Sarımsak	25.089	27,57*	24.356	25,67*	25.987	23,81*	26.328	21,61*	25.519	21,68*
Taze + Kuru	116.089		119.223	135.148			148.133		143.207	

Kaynak, TÜİK (* Kuru sarımsağa oranı)

Grafik-1 İllere Göre Kuru Sarımsak Üretimi (2018)

Türkiye’de yaklaşık 130 bin dekarı kuru, 20 bin dekarı taze olmak üzere 150 bin dekarı aşan alanda sarımsak üretimi yapılmaktadır. 2018 yılında kuru sarımsakta dekara ortalama verim 882 kg olarak gerçekleşmiştir. Sarımsak veriminin en yüksek olduğu iller 1.397 kg ile Konya, 1.374 kg ile Edirne ve 1.192 kg ile Kahramanmaraş olmuştur.

Çizelge-2 Sarımsak Üretim Alanı (da)

İLLER	2014		2015		2016		2017		2018	
	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%
Kastamonu	20.550	16,15	24.000	18,61	24.530	17,35	26.515	17,40	25.750	16,72
Gaziantep	11.076	8,71	10.971	8,51	13.596	9,62	21.416	14,05	21.516	13,97
Kahramanmaraş	15.070	11,84	15.377	11,93	16.275	11,51	13.423	8,81	15.375	9,99
Aksaray	8.454	6,64	9.459	7,34	10.979	7,77	12.290	8,06	15.315	9,95
Balıkesir	9.897	7,78	9.824	7,62	9.845	6,96	8.359	5,48	8.300	5,39
Tokat	5.585	4,39	5.705	4,42	6.710	4,75	8.215	5,39	8.225	5,34
Adıyaman	4.631	3,64	4.210	3,27	6.187	4,38	7.313	4,80	6.415	4,17
Şanlıurfa	3.888	3,06	3.872	3,00	3.825	2,71	4.373	2,87	4.500	2,92
Hatay	5.424	4,26	4.479	3,47	4.407	3,12	3.695	2,42	3.870	2,51
Konya	1.894	1,49	1.897	1,47	2.279	1,61	4.620	3,03	3.772	2,45
Karaman	3.995	3,14	3.955	3,07	3.620	2,56	3.630	2,38	3.630	2,36
Kütahya	2.026	1,59	2.070	1,61	4.812	3,40	3.951	2,59	3.515	2,28
Antalya	2.127	1,67	2.082	1,61	2.341	1,66	2.994	1,96	2.957	1,92
Edirne	1.440	1,13	1.193	0,93	1.158	0,82	1.549	1,02	1.549	1,01
Uşak	1.491	1,17	1.434	1,11	1.459	1,03	1.459	0,96	1.439	0,93
Diğer İller	29.682	23,33	28.408	22,03	29.339	20,75	28.615	18,77	27.848	18,09
Toplam	127.230	100,00	128.936	100,00	141.362	100,00	152.417	100,00	153.976	100,00

Kaynak, TÜİK

Sarımsak üretim alanlarında bir artış olduğu görülmektedir. Son beş yılın verisi incelendiğinde, Gaziantep ve Aksaray'daki sarımsak üretim alanlarında önemli artış meydana geldiği görülmektedir. Kişi başı sarımsak tüketimimiz 1.5-2 kg arasında değişmektedir.

2. DÜNYA SARIMSAR ÜRETİMİ

Dünya sarımsak üretimi 2017 yılında 28 milyon ton olmuştur. Üretimin yaklaşık %80'i Çin tarafından gerçekleştirilmektedir. Çin'de 2017 yılında 22 milyon ton sarımsak üretilmiştir. Çin'den sonra en fazla sarımsak üreten ülke Hindistan olup, dünya üretimindeki payı %6 düzeyindedir.

Çizelge-3 Dünya Sarımsak Üretimi (Ton)

Üretim ton	1961	1980	2000	2010	2015	2016	2017	2017%
Çin	3.455.337	2.379.640	7.486.112	18.548.669	21.802.788	21.635.005	22.216.965	78,88
Hindistan	130.000	216.000	524.600	833.970	1.425.000	1.617.000	1.693.000	6,01
Bangladeş	33.600	37.484	40.000	164.392	345.725	381.851	425.401	1,51
Güney Kore	32.608	252.768	474.388	271.560	266.272	275.549	293.686	1,04
İspanya	135.800	211.500	162.833	136.561	178.416	209.795	274.712	0,98
Mısır	61.000	199.111	266.555	244.626	290.894	272.769	274.668	0,98
Rusya	-	-	178.530	213.483	254.877	262.211	258.455	0,92
ABD	13.063	89.629	253.150	170.190	185.460	204.780	232.000	0,82
Özbekistan	-	-	0	45.700	165.762	195.137	214.263	0,76
Myanmar	16.000	26.010	80.900	206.000	209.125	212.909	203.674	0,72
Ukrayna	-	-	127.000	157.400	176.470	187.960	185.830	0,66
Etiyopya	0	0	45.000	128.441	118.767	138.664	151.684	0,54
Türkiye	35.800	97.500	102.000	98.170	119.223	135.148	148.133	0,53
Arjantin	31.800	95.000	149.186	142.620	146.061	146.749	147.437	0,52
Diğer	355.689	647.155	1.177.154	1.213.032	1.320.453	1.375.734	1.444.146	5,13
Gen.Toplam	4.300.697	4.251.797	11.067.408	22.574.814	27.005.293	27.251.261	28.164.054	100,00

Kaynak; FAOStat

2017 yılında dünyada 1.6 milyon hektar alanda sarımsak üretimi gerçekleştirilmiştir. Sarımsak ekimi yapılan alanların 820 bin hektarı, toplam sarımsak ekim alanının %52'si Çin'de bulunmaktadır.

Çizelge-4 Dünya Sarımsak Üretim Alanları (ha)

Üretim ha	1961	1980	2000	2010	2015	2016	2017	2017%
Çin	563.868	277.265	559.833	804.144	839.943	815.814	820.101	51,98
Hindistan	35.000	59.300	124.600	164.860	262.000	281.000	321.000	20,35
Bangladeş	9.700	12.437	13.355	37.055	57.049	60.776	66.259	4,20
Myanmar	7.400	8.648	18.616	29.137	28.177	28.682	27.674	1,75
Rusya	-	-	25.730	26.793	28.425	28.292	27.445	1,74
İspanya	18.900	33.800	22.741	14.850	19.996	24.317	26.630	1,69
Güney Kore	7.404	37.080	44.941	22.414	20.638	20.759	21.643	1,37
Ukrayna	-	-	23.400	19.500	20.800	21.000	21.500	1,36
Türkiye	9.200	15.200	13.517	11.467	13.234	15.158	16.652	1,06
Arjantin	8.000	18.700	15.500	14.895	15.298	15.379	15.460	0,98
Etiyopya	0	0	5.000	10.690	11.846	15.381	15.243	0,97
ABD	1.457	6.151	14.080	9.250	10.200	12.180	13.360	0,85
Özbekistan	-	-	0	2.600	5.000	5.918	6.878	0,44
Mısır	5.041	6.906	12.521	9.674	12.589	12.875	12.607	0,80
Diğer	105.268	143.923	186.947	159.783	154.997	160.364	165.328	10,48
Genel Toplam	771.238	619.410	1.080.781	1.337.112	1.500.192	1.517.895	1.577.780	100,00

Kaynak: FAOStat

Dünya sarımsak verimi ortalaması 2017 yılında dekara 1.785 kg olmuştur. Aynı yıl verimin en yüksek olduğu ülkeler 3.115 kg/da ile Özbekistan, 3.497 kg/da ile Çin, 2.179 kg/da ile Mısır olmuştur. 2017 yılında Türkiye'nin dekara sarımsak verimi ise 890 kg olarak gerçekleşmiştir.

3. SARIMSAK DIŞ TİCARETİMİZ

Sarımsak dış ticaretimiz, üretim miktarı göz önüne alındığında oldukça düşük denilebilecek bir düzeydedir. 2018 yılında sarımsak ihracatının %25'i Rusya'ya, %16'sı Suriye'ye, %11'i KKTC'ye gerçekleştirilmiştir. Aynı yıl 408 ton sarımsak ihracatı karşılığında 526 bin \$ ihracat geliri elde edilmiştir.

Çizelge-5 Sarımsak İhracatımız (Kg)

Ülke	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	2018%
Rusya	17.171			20.000	101.000		24,75
Suriye		664	273	8.570	63.987		15,68
KKTC	13.415	4.207	2.510	21.094	44.235	25.113	10,84
Polonya				20.800	38.800		9,51
Hollanda	566				36.000		8,82
Ukrayna			12.686	47.500	33.600		8,23
Irak		1.295	5.630	2.040	22.756	290	5,58
Gürcistan	860	116	193.395	581.107	22.028	0	5,40
İtalya					21.500		5,27
Diğer Ülkeler	15.144	19.100	234.170	170.555	24.207	4.314	5,93
Toplam	47.156	25.382	448.664	871.666	408.113	29.717	100,00

Kaynak, TÜİK *(Ocak-Ağustos)

Sarımsak ithalatımız, üretim miktarımız göz önüne alındığında, sanılanın aksine önemsiz denebilecek düzeydedir. 2019 yılının ilk sekiz ayında ithal edilen sarımsak miktarı 1.500 ton kadardır. Bu ithalatın karşılığında 950 bin \$ ödenmiştir. En fazla ithalat Çin'den yapılmakla birlikte, 2019 yılının ilk sekiz aylık verilerine göre, İran en fazla sarımsak ithalatı yapılan ülke olmuştur.

Çizelge-6 Sarımsak İthalatımız (Kg)

Ülke	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2018%
Çin	2.701.985	2.651.223	2.509.666	405.244	416.457	465.980	99,12
İran					3.697	878.144	0,88
Gürcistan						92.600	0
Mısır		60	3.127	9.860		100.000	0
Toplam	2.701.985	2.651.283	2.512.793	415.104	420.154	1.536.724	100,00

Kaynak, TÜİK *(Ocak-Ağustos)

4. DÜNYA SARIMSAK DIŞ TİCARETİ

Dünyada en fazla sarımsak ihracatı yapan ülke, toplam sarımsak ihracatının %78'ini gerçekleştiren Çin'dir. İspanya 2016 yılında 162 bin ton sarımsak ihracatı ile ikinci sırada yer almaktadır.

Çizelge-7 Dünya Sarımsak İhracatı (ton)

Ülkeler	2012	2013	2014	2015	2016	2016%
Çin	1.413.708	1.626.046	1.754.116	1.754.167	1.530.764	78,02
İspanya	85.918	99.050	125.733	148.928	162.268	8,27
Arjantin	88.159	71.837	74.918	66.248	77.675	3,96
Hollanda	30.159	27.491	26.142	29.207	30.658	1,56
Hindistan	25.436	29.461	16.496	7.477	21.534	1,10
Meksika	14.245	9.864	12.043	13.459	15.659	0,80
Fransa	9.840	10.122	9.048	10.053	14.653	0,75
Peru	5.335	1.728	706	3.864	12.589	0,64
Mısır	5.947	5.614	3.276	3.799	11.420	0,58
Şili	12.544	8.950	10.119	10.043	10.469	0,53
ABD	6.538	8.444	10.048	9.218	10.114	0,52
İtalya	11.718	11.976	11.166	10.557	10.040	0,51
Diğer Ülkeler	46.102	59.922	63.075	72.492	54.235	2,76
Toplam	1.755.649	1.970.505	2.116.886	2.139.512	1.962.078	100,00

Kaynak; FAOStat

Dünya sarımsak ihracatı 3.6 milyar dolarlık bir büyüklüğe sahiptir. Çin 2016 yılında 2.6 milyar dolarlık sarımsak ihracatı gerçekleştirmiştir.

Çizelge-8 Dünya Sarımsak İhracatı (Bin \$)

Ülkeler	2012	2013	2014	2015	2016	2016%
Çin	1.387.648	1.397.519	1.473.969	1.861.094	2.644.820	73,32
İspanya	189.777	204.335	226.437	269.136	415.836	11,53
Arjantin	128.347	136.326	107.624	83.568	161.680	4,48
Hollanda	71.320	70.630	60.072	60.751	89.702	2,49
Fransa	37.516	41.928	35.422	30.575	43.284	1,20
İtalya	40.369	44.176	35.498	28.019	36.864	1,02
Şili	23.730	25.937	22.345	27.917	30.636	0,85
Hindistan	10.386	11.340	7.603	3.855	19.783	0,55
ABD	11.955	15.357	18.800	16.798	19.462	0,54
Peru	2.579	1.456	1.269	5.676	19.373	0,54
Meksika	16.726	11.719	11.128	13.257	19.231	0,53
Mısır	14.260	7.224	5.251	5.407	14.082	0,39
Diğer Ülkeler	55.276	72.505	67.246	83.876	92.352	2,56
Toplam	1.989.889	2.040.452	2.072.664	2.489.929	3.607.105	100,00

Kaynak; FAOStat

Dünyada en fazla sarımsak ithalatı yapan ülke, toplam sarımsak ithalatının %22'sini gerçekleştiren Endonezya'dır. Endonezya 2016 yılında 444 bin ton sarımsak ithal etmiştir.

Çizelge-9 Dünya Sarımsak İthalatı (ton)

Ülkeler	2012	2013	2014	2015	2016	2016%
Endonezya	414.958	439.912	491.103	479.941	444.301	22,62
Brezilya	157.830	176.772	167.232	161.760	173.044	8,81
Vietnam	139.311	162.744	173.449	162.371	154.387	7,86
Malezya	91.152	94.977	98.321	115.657	138.772	7,06
ABD	74.668	73.026	80.639	87.555	87.366	4,45
BAE	37.179	42.153	46.404	60.666	60.760	3,09
Filipinler	5.765	2.532	29.660	52.361	58.755	2,99
Pakistan	28.466	47.772	57.846	31.498	51.372	2,62
Rusya	43.899	51.698	52.149	52.555	51.161	2,60
Suudi Arabistan	36.709	38.428	42.893	46.666	41.530	2,11
Hollanda	38.412	29.635	28.382	32.778	35.360	1,80
Güney Kore	19.699	3.574	3.927	26.660	35.326	1,80
Diğer Ülkeler	552.071	667.421	763.561	719.918	632.195	32,18
Genel Toplam	1.640.119	1.830.644	2.035.566	2.030.386	1.964.329	100,00

Kaynak; FAOStat

2016 yılında dünya sarımsak ithalatı 3.3 milyar dolarlık bir büyüklüğe ulaşmıştır.

Çizelge-10 Dünya Sarımsak İthalatı (Bin\$)

Ülkeler	2012	2013	2014	2015	2016	2016%
Endonezya	242.342	360.859	349.578	342.673	436.088	13,27
Brezilya	187.069	219.690	171.518	176.024	328.516	9,99
Vietnam	112.399	124.699	238.440	215.797	270.477	8,23
Malezya	94.622	85.694	79.283	124.004	235.108	7,15
ABD	144.340	190.972	135.167	182.975	221.632	6,74
BAE	43.700	43.026	40.955	70.598	106.828	3,25
Filipinler	957	451	9.056	17.557	15.796	0,48
Pakistan	18.512	33.218	45.063	58.629	93.198	2,84
Rusya	57.114	69.921	66.239	71.033	79.087	2,41
Suudi Arabistan	32.870	31.122	30.286	40.353	86.685	2,64
Hollanda	64.687	60.142	49.318	57.386	85.306	2,60
Güney Kore	18.988	2.339	2.620	36.887	75.448	2,30
Diğer Ülkeler	802.141	896.903	887.823	945.130	1.252.716	38,11
Genel Toplam	1.819.741	2.119.036	2.105.346	2.339.046	3.286.885	100,00

Kaynak; FAOStat

En fazla sarımsak ithal eden ülke olan Endonezya 2016 yılında yaptığı sarımsak ithalatı için 436 milyon dolar ödemiştir. Dünya sarımsak ithalatının %9'unu gerçekleştiren Brezilya bu ithalat için 329 milyon dolar ödemiştir.

2019 YILI İÇİN GENEL DEĞERLENDİRME

TÜİK verilerine göre tüketici fiyatları bazında sarımsakta fiyat artışı, Eylül 2019'da bir önceki aya göre % 42,58 olarak gerçekleşmiştir. Hasattan itibaren sarımsak fiyatlarında haftalık periyotlarda hızlı bir artış gözlemlenmiştir. Dolu zararı bu artışta en önemli etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolu zararına bağlı olarak oluşan rekolte düşüklüğü nedeniyle görülen fiyat artışları yanında sarımsak ürünü üzerinde yapılan spekülasyonlar da fiyat artışında etkin bir rol oynamıştır. Sarımsakta görülen anormal fiyat artışı üreticiyi memnun etmekle birlikte tüketici sarımsağı pazardan tane ile almak zorunda kalmıştır.

Her yıl üretim sezonu başında yüksek fiyatla pazarda alıcı bulan sarımsak, 2-3 aylık dönem içerisinde

düşerek değer fiyatına ulaşırken, 2019 yılı piyasa fiyatı için şimdiden üç haneli rakamlar telaffuz edilme- ye başlanmıştır. Bu aşırı fiyat beklentisinin gerçekliği tartışılır durumdadır. Rekolte düşüklüğüne bağlı ol- duğu zikredilen sarımsak fiyat artışlarının, süreç içerisinde yapılacak spekülasyonlarla daha da yükselip yükselmeyeceği zaman içinde ortaya çıkacaktır.

Devlet; fiyatı yükselen her tarımsal üründe yaptığı gibi sarımsakta görülen fiyat artışının ithalatla sonlan- dırılması yolunu seçmiştir. Kuru sarımsak ithalatında gümrük vergisi önce 3.000 ABD Dolar/Ton olarak belirlenmiş daha sonra Ticaret Bakanlığı'nca, 5 Ekim 2019 tarihli Resmi Gazetede; "İthalatta Gözetim Uygulamasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No:2006/1)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ" yayımlanarak ithal kuru sarımsağa uygulanan gümrük vergisi 3.000 Dolar/Ton'dan, 2.000 Dolar/Ton'a çekilmiştir. Diğer sa- rımsaklar için uygulanan gümrük vergisi ise 4.000 Dolar/Ton'dan 3.000 ABD Dolar/Ton'a düşürülmüştür.